

програми: державна та суспільна. Страхуванню підлягають всі працівники підприємств із числом працюючих 5 та більше чоловік, а також члени їхніх сімей. Сума страхового внеску нараховується зі стандартного заробітку, визначається щомісячно. Страхові компанії також проводять добровільне медичне страхування для підвищення комфортності обслуговування використання дорогих медикаментів та медичних технологій.

Вивчивши основні види фінансування охорони здоров'я в різних країнах світу ми можемо зробити висновок, що найбільш прийнятною для більшості країн є змішана форма фінансування. Доцільним є поєднання змішаної системи медичного страхування та фінансування з бюджету держави. Система охорони здоров'я змішаного медичного страхування найкраще втілює у життя принципи соціальної справедливості. Більшість країн шукають шляхи забезпечення базових мінімальних рівнів послуг і умов їх надання, однакових для всіх громадян і це найлегше втілити саме за умови змішаної страхової системи фінансування.

Література:

1. Вартанян Ф.Е., Гейвандова И.И. Новые подходы к развитию охраны здравоохранения Великобритании // Здравоохранение Российской Федерации. 1991. - №5. - С. 23-25.
2. Глазун З.С. Административно-правовое регулирование охраны здоровья населения в Украине: Монография. - К.: Юринком Інтер, 2007. - 720 с.
3. Мних М.В. Медичне страхування за кордоном та можливості його реалізації в Україні // Держава і економіка. - 2006. - №6. - с. 39-41.
4. Павлюк К.В. Фінансування охорони здоров'я як складової людської капіталу // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - № 9. - с. 143-148.
5. Сибуріна Т.А. Опыт организации медицинского страхования в зарубежных странах. - М., 1992. - 95 с.
6. Тернов С.Ф., Малаховская М.В. Экономические принципы государственного регулирования рынка медицинских услуг // Экономика здравоохранения. - 2005. - №1. - с.34-38
7. Шейман И.М. Бюджетно-страховая система охраны здоровья. - К., - 1992. - 127 с.

"Петроградський уряд народних комісарів з кожним днем показує свою нездібність вести армію Російської республіки до замирення й відбудови змучених народів Росії. Солдати в окопах і в тилу починають голодувати, одягу не стає, коні падають від браку фуражу. Генеральний секретаріат закликає оповіщаючи про це все військо Українського фронту (два фронти Південно-Західний та Румунський були об'єднані в один Український фронт підпорядкований Генеральному Секретаріатові 23 листопада 1917 р.), що цього дня він бере справу перемир'я в свої руки і буде вести його найрішучішим способом, причому матиме на увазі інтереси трудящого люду, також честь і достоїнство революційних армій - української та всеросійської ГС УНР, враховуючи єдність фронту всієї Росії та потребу однотипності умов перемир'я на всіх фронтах, уживатиме всіх заходів, аби бути в контакті зі ставкою Верховного головнокомандуючого як технічним центром усієї російської армії. Одночасно війська Українського фронту були повідомлені, що всі розпорядження ставки Верховного головнокомандувача матимуть силу лише після їх санкціонування Генеральним Секретаріатом. Для досягнення цієї мети ГС УНР негайно приступав до реорганізації армії на демократичних принципах. Для координації роботи командного складу з виборними організаціями мали бути створені комісаріати з представників національних обласних військ. Воєнно-революційні комітети змушені терміново передати ці комісаріатам усі свої повноваження. Хто заважатиме Генеральному Секретаріату, як органу влади робітників і селян УНР, реалізувати мету і намічений спосіб, той вважатиметься ворогом інтересів солдатів, робітників і селян України" [10, с. 500-502]. Ця відозва підкреслювала підвищену увагу Центральної Ради до військових питань.

На особливості військового будівництва і пов'язану з ним загрозу українському державотворенню вказав ще 22 листопада 1917 р. на з'їзді рад робітничих, селянських і солдатських депутатів С. Петлюра: "Де появлялися в армії емісари Ради народних комісарів, з українцями не рахувалися." Ставши жодних зусиль не проявила в справі українізації армії, а навпаки чинила саботаж. Задобрюючи вирішення українських питань обіцянками, ставала реальною готовила військовий похід в Україну. Уряд УНР, захищаючи права українського народу, змушений захищати себе, Центральну Раду і знов же свій народ, що їх створив. Разом з ультиматумом більшовики для інтервенції і знищення всіх здобутків національного відродження УНР сконцентрували свої війська у Старокостянтиніві, Гомелі і Брянську, каральні експедиції яких були скеровані на Україну з усіх сторін. Для захисту від насылників вжито

Кравчук М. В.

завідувач кафедри теорії та історії держави і права, канд. юр. наук, доктор УВУ, доцент Тернопільського національного економічного університету юридичний факультет

ВІЙСКОВЕ БУДІВНИЦТВО УНР В ПЕРІОД СТВЕРДЖЕННЯ СУВЕРЕНІТЕТУ (ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Історичний розвиток людства підтвердив, що збройні сили будь-якої держави є вагомим гарантом її суверенітету та життєздатності. Ось тому державотворчий досвід Української Народної Республіки є актуальним і важливим для розбудови сучасної України. Ця проблематика знайшла своє висвітлення в наукових працях таких вчених: О. Копиленка, І. Крип'якевича, В. Кульчицького, М. Литвина, П. Музиченка, Б. Тищенко, О. Шевченка та інших. Аналіз розробленості цієї тематики підтверджує необхідність її подальшого наукового дослідження.

Вищі органи влади УНР, втілюючи в життя паціфістську військову політику Центральної Ради, яка передбачала міліцейські принципи формування українського війська, все ж таки запроваджували заходи, які сприяли розвитку військових формувань і захисту власної країни. Безпосередню організацію розбудови Збройних Сил України на даному етапі продовжував здійснювати, повопризначений Генеральний секретар з військових справ М. Порш відповідно до затвердженої УЦР 18 грудня 1917 р. постанови Генерального Секретаріату [12, Ф. 1076. - Оп. 1. - Спр. 1. - Арк. 22]. До активних дій державницьких структур України у військовій сфері спонукало політичне протистояння різних країн, в першу чергу Росії. З приводу глибоких протиріч між російським більшовицьким урядом і Українською Центральною Радою В. Голубко вказує, що більшовики створювали закриті тоталітарне суспільство, котре нездатне мирно співіснувати на рівноправних умовах з відкритим демократичним суспільством, яким в даному випадку виступала УНР. Будь-які мінімальні стосунки таких утворень ведуть до неминучого краху. Взаємовідносини між Радянською Росією і УНР у кінці 1917 р. на початку 1918 р. були яскравим прикладом такої кризи [1, с. 130]. Ще 21 листопада 1917 р. у відозві Генерального Секретаріату (далі - ГС УНР) до воїнів-українців Південно-Західного та Румунського фронтів і тилу вказувалося, що

відповідних заходів. Зокрема, з дозволу Генерального Секретаріату для внутрішньої охорони було проведено часткову мобілізацію "Вільного козацтва" [10, с. 504-505]. Цей виступ Генерального секретаря з військових справ вказує на стурбованість уряду УНР реальною військовою загрозою Росії Українській державі, що зобов'язувало її до рішучих дій у розбудові власних Збройних Сил.

У цьому плані продовжував свою подальшу організаційну діяльність і Генеральний військовий штаб Української армії створений 23 листопада 1917 р. наказом ГСВС Ч. 24 у складі двох управлінь генерал-квартирмейстерства і відділів (організаційного, зв'язку, загального, артилерійського, постачання, військового шкільництва, воєнно-політичного, воєнно-комісарського, оперативного, інспекторату артилерії, старшин для особих доручень), начальником УГВШ генерал Б. Бобровський, заступник полковник О. Сливинський. 14 грудня б. р. наказом Військового генерального секретарства Ч. 86 при управлінні Другого генерал-квартирмейстерства був створений відділ з "оперативного звідання "Вільним козацтвом" у складі начальника відділу і трьох його помічників (призначалися Військовою радою "Вільного козацтва") та двох писарів. Крім того, в інших відділах були запроваджені спеціалісти з окремих напрямків військової діяльності на правах помічників начальника відділу. Так, у штабі оперативного відділу значилися п'ять помічників: з оперативної, розвідувальної роботи, розміщення військ, підрахунку бойових частин й охорони краю. На 7 грудня б. р. відповідно до наказу Ч. 87 ГСВС до виконання службових обов'язків, разом з начальником Українського генерального військового штабу, приступили начальники: Першого генерал-квартирмейстерства п/л-к Е. Кільчевський, оперативного відділу п/л-к Акінтієвський, загального відділу п/л-к Пономаревський-Свідерський, організаційного відділу к-н Дяченко, мобілізаційного відділу к-н М. Удовиченко [13, Ф. 1076. - Оп. 1. - Спр. 1а. - Арк. 19, 26, 28].

Достатня увага вищого військового відомства УНР приділялася і формуванню регулярних військ шляхом українізації існуючих частин. Про відношення уряду УНР до розбудови власної армії в зазначений період вказано головною Генерального Секретаріату В. Винниченком у своєму звіті УЦР 13 грудня 1917 р.: "Військова справа є опорою нашого матеріального і державного існування, - через те на цю справу звертаємо саму пильну увагу. Військове секретарство працює над формуванням Українського війська, щоб поставити його на Українському фронті. Всі воюючі з України, що перебувають тепер по інших краях, стягуються в Україну, з яких формуються нові частини" [11, с. 19]. У цьому плані, ще 6 грудня б. р. наказом ГСВС Ч. 48 на базі 13-го

запасного полку і 2-го курення 1-го запасного Українського пішого полку дислокованих у місті Чернігові, під командуванням полка Й. Сулимовського був створений 3-й Український запасний полк [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 2, 4, 29]. Іншим наказом військовий міністр зобов'язав розформувати кінні дивізії, після відправки військовиків-росіян з їх стрілкових полків, українців відрядити для укомплектування українських кінних полків. Крім того, Генеральним секретарством з військових справ було проведено ряд заходів щодо поліпшення керівництва військами. З цією метою, 7 грудня б. р. ГСВС наказом Ч. 51 підпорядкувало, всі існуючі на території України повітові управління військового начальника, в тому числі управління Харківського повіту, виключно Генеральному секретарству з військових справ і начальникам Київської та Одеської військових округ за належністю до них [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 5, 8].

31 грудня 1917 р. Генеральний Секретаріат своєю постановою, під час вирішення питання щодо пред'явленого Українським полком ім. Т. Шевченка ультиматуму юнкерам-великоросам Київської Олександрійської інженерної школи в три дні покинути школу і виїхати в Росію, затвердив територіальний, а не національний принцип комплектування військ і тому вимоги подібні висказані не підлягали виконанню [11, с. 13-14].

19 грудня б. р. наказом військового генерального секретарства Ч. 55 третій ординарський ескадрон, відповідно до постанови його загального зібрання, перейменовано в 1-шу Українську ординарську сотню. Новостворена сотня укомплектовувалася виключно українцями та ділилася на дві частини, одна з якої була скерована для організації варті штабів Південно-Західного фронту, а друга – для охорони Військового генерального секретарства. Військовиків неукраїнської національності відряджалися, без зброї і реманенту, в інші ординарські ескадрони Західного і Північного фронтів. Наказ зобов'язував до негайного проведення українізації даного підрозділу. У цей час ГСВС своїми розпорядженнями продовжувало, шляхом українізації, формування 12-го Калішського кінного полку під командуванням полка Войтенка, дивізії Української республіки з 74-ї пішої дивізії, 1-го запасного інженерного Українського полку з 2-го запасного саперного батальйону (за існуючими загальноросійськими штатами), 1-го Українського авіагону при технічній управі Військового генерального секретарства на базі 5-го авіапарку [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 7, 11, 12, 29], Українського запасного погонного батальйону (за штатами 1915 р.), картографічного відділу Київської військової картографічної зйомки, а також був призначений на посаду

34

1917 р. мав сформувати у м. Києві полк "Вільного козацтва" [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 25. У цьому ці заходи поліпшували організованість військ і керуваність ним. Хоча на думку ген. П. Скоропадського це призначення на перебування на посту Військового секретаря М. Порша підтверджувало некомпетентність УЦР [1, с. 148].

Для контролю Всеукраїнської ради військових депутатів за діяльністю Військового генерального секретарства та встановлення більш тісної співпраці між ними, відповідно до постанови Всеукраїнського з'їзду, 29 грудня б. р. наказом ГСВС Ч. 106 було створено при ньому, на правах комісаріату, політичну раду у складі семи військових депутатів [12, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 31].

Важливим заходом для розбудови армії було запровадження власної форми. Складні соціально-економічні умови, які всеціло були пов'язані з військовим станом суспільства не сприяли введенню в цей час нової форми. Разом з тим вирішення цього питання стало першочерговим у зв'язку з тим, що військову форму використовували різні "кримінальні елементи" для скоєння грабунків, розбійних нападів, заколотів, анархічних виступів на українській землі, чим принижували честь та гідність, великий авторитет захисників української землі – козака. З цією метою, 28 грудня 1917 р. наказом ГСВС Ч. 105 була затверджена наступна тимчасова форма: всі козаки українського народного війська незалежно від посадового стану мали носити блакитні сукольні погонні обшиті жовтим кантом, взамін петлиць встановлювалися накутники з відзнаками на них роду військ (піхота – 2 перехрещені рушниця, кіннота – 2 перехрещені шаблі, артилерія – два гарматні дула, інші роди військ відповідали зразкам старої російської армії), старшинські відзнаки за посадою містилися на правому рукаві [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 30].

Оцінка суспільно-політичного становища України на той час дає підстави стверджувати, що військове будівництво в кінці 1917 р. на початку 1918 р. відбувалося під нестримним впливом таких основних факторів: загрози військовій агресії з сторони більшовицької Росії та перебування на території України здеморалізованої, роззатованої, негативно налаштованої проти Української державності багатомільйонної Російської армії, в тому числі стави війни з країнами Європи. У зв'язку з такою ситуацією важливим питанням у зовнішньополітичній діяльності УЦР стало укладення мирного договору України з країнами Четвертого блоку. Українська влада, усвідомлюючи значення миру для власного державотворення, звернулася до воюючих країн з заявою про своє прагнення прийняти участь у підписанні мирного договору як

36

завідувача авіаційною справою Армії УНР полковник В. Павленко [12, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 14, 16, 32]. 20 грудня 1917 р. за наказом Ч. 81 Генерального секретарства з військових справ розпочав свою реорганізацію за штатами трьох-батальйонної структури, передислокований з Петрограду, Перший стрілецький "Вільної України" полк [12, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 23]. 21 грудня б. р. наказом ГСВС Ч. 98 ряд загальноросійських кавалерійських та гарматних частин були перейменовані в українські та доведені до повної українізації, зокрема, перейменовано п'ять кавалерійських полків, п'ять кавалерійських сотень, сформовані Дніпровський запорізький курінь чотирьох-сотенного складу, 6-й кінний козацький Гетьмана Мазепи полк, повністю українізовані три гарматні бригади, три важкі польові, два мортирні, два гірські гарматні дивізіони, один тракторний гарматний дивізіон [13, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 29].

У плані правового забезпечення розбудови власної армії, 19 грудня 1917 р. наказом ГСВС Ч. 68 були зупинені свавільні і незаконні реквізиції майна, розпочаті деякими військовими частинами Київської військової округи, які наносили шкоду не тільки окремим особам, інституціям, а в цілому УНР. Такі дії визнавалися неправомірними і навіть злочинними, з метою недопущення їх були запроваджені підвищені цивільно-правова і кримінальна відповідальності. Реквізиції допускалися лише після спеціального дозволу штабу КВО. Контроль за виконання даного наказу покладалася на начальника вилученої округи, який мав доручення з'ясувати всі факти самочинних реквізицій і доповісти ГСВС [12, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 15, 21].

Крім того, усвідомивши фактичну небезпеку, яка загрожувала зі сторони більшовицької Росії та прагнучи об'єднання мілітарних зусиль, Генеральне секретарство з військових справ у той же час наказом Ч. 82 знову закликло мобілізоване "Вільне козацтво" УНР до охорони прав Республіки. Для чого сформовані коші, курені, сотні "Вільного козацтва" підпорядкували начальникам місцевих гарнізонів, котрі зобов'язані забезпечити зазначені загонами інструкторами, зброєю, матеріальною частиною та провіантом і організувати їх для боротьби з ворогами Української Народної Республіки [12, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 23]. З цією метою 12 грудня 1917 р. постановою Генерального Секретаріату на утримання інструкторів "Вільного козацтва" було асигновано 90 тис. крб. [11, с. 16].

Для подальшої організації війська й оборони України від наступу армії Ради Народних Комісарів новопризначений командувач всіма Українськими військами (командир 1-ї Української дивізії) полковник Ю. Капкан 20 грудня

35

самостійно стороною, винісши це питання на обговорення VIII сесії Центральної Ради. Згода воюючих країн на участь України у мирних переговорах кардинально змінили вектор її міжнародної політики [11, с. 10-38].

Важливим юридичним актом для військового будівництва був прийнятий 3 січня 1918 р. Центральною Радою Закон "Про утворення Українського Народного Війська". Відповідно до цього Закону українське військо створювали для захисту рідного краю від зовнішнього нападу. Затвердили територіально-міліцейський принцип комплектування. Спочатку проводився набір інструкторів, які формували сотні, курені, полки, дивізії та корпуси, і після відповідної підготовки вони повинні були навчати населення повіту, губернії. Служба в армії громадян була неособ'язковою. Тільки у випадку війни оголошували їхню мобілізацію для оборони держави. З інструкторів мали бути організовані кадри трьох корпусів – Київського, Харківського та Одеського" [14, Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2; 11, с. 88-91]. Законом Генеральне секретарство у військових справах зобов'язали терміново розробити закон про народну міліцію, а до прийняття цього документа – негайно приступити до організації і набору інструкторських кадрів та формування з них окремих військових частин [15, Ф. 1076. – Оп. 2. – Спр. 1. – Арк. 90]. Це підтверджує соціалістичне нерозуміння керівництвом УНР необхідності у той складний час будівництва регулярної армії.

У законі "Про утворення Українського Народного Війська" були визначені порядок набору військових інструкторів та їхній правовий статус, вказано, що інструкторів приймають на підставі договору вільного найму з оплатою 100 крб. в місяць при повному утриманні, а за виконання спеціальних зобов'язань була передбачена додаткова плата. У цьому юридичному акті планували і багато інших вимог та положень. Була визначена і кримінальна відповідальність за розірвання договору [11, с. 88-91]. Положення цього закону були досить демократичними. Так, замість загальної військової повинності зроблена спроба створення професійної армії, але це не відповідало вимогам тих важких часів.

Юридичним доленосним актом українського державотворення став ІV Універсал, прийнятий УЦР 22 січня 1918 р. [5, с. 15], яким було закріплено незалежність і самостійність УНР та визначено юридичну основу військового будівництва. Проголошені соборність та суверенітет новоствореної Української держави вимагали для свого захисту концентрації всіх державних ресурсів – політичних, економічних, соціальних і в першу чергу військових. Певні прорахунки українського проводу у військовій політиці викликали серйозні труднощі в обороні власної країни.

37

У зв'язку з цим УНР 9 лютого 1918 р. у Брест-Литовському підписав мирний договір з блоком центральних держав, так як Український Уряд не мав іншого виходу з загрозливого становища, створеного більшовицькими військами та деморалізованими російськими військовими частинами. У відсутності необхідної численності власних Збройних Сил, як просити союзників зовнішньої військової допомоги і позики в сумі 1 млн. марок вказано на поставку продовольства та сировини [16, с. 212–221; 8, с. 31; 7, с. 83–84]. Завдяки союзницьким військам до травня 1918 р. УЦР звільнила всю територію від російсько-більшовицьких формувань. Та постійна боротьба між українськими соціалістичними партіями і між українськими антиукраїнськими силами при повній анархії та розрусі все більш розчарували населення у життєздатності соціалістичних ідей та спроможності Центральної Ради захистити їх від поневолювачів різних мастей. Крім того, самочинні ревізії продовольства, втручання в державні справи посилювали невдоволеність українською владою, а в окремих випадках викликали збройний протест проти неї та самочинне створення органів влади в місцях [7, с. 91; 8, с. 33–34]. Невиконання договірних зобов'язань УЦР перед союзниками, неспроможність відбудови системи міцної державної влади, невирішення земельних питань, що спонукало до захисту власності на землі заможним селянством, вказували на її безсилля, а все це в цілому викликало загострення відносин між урядом УНР та окупаційним командуванням [6, с. 484–485]. Їхні втручання у державні справи, в першу чергу у судочинство (циркуляр міністра юстиції від 23 березня 1918 р.) спричинило протест владних структур УНР, що в кінцевому результаті призвело до усунення Центральної Ради від влади і проголошення главою Української держави П.Скоропадського, який став гетьманом України [2, с.136–140].

Так пройшла майже чотирнадцятимісячна доба відродження функціонування національної держави під назвою УНР на чолі з Центральною Радою, остання фаза якої проходила під контролем австро-німецького командування, яке зосередило на Україні 450 тисячну армію [4, с. 281], в той час, коли в Українській Армії нараховувалось більше 20 тисяч чоловік (на початку квітня 1918 р. основою УА був Запорізький корпус у складі – 20 тисяч багнетів, 1 тисяча шабель, 64 гармати, 12 автопанцерників, 5 бронепотягів, авіаційний відділ) [9, с.33–36]. Це були надто малі сили, щоб захистити суверенітет і незалежність відновленої України.

Центральна Рада у цих складних зовнішньо-політичних та соціально-економічних умовах продовжувала будівництво власних Збройних Сил, не

зважаючи на заперечення самої ідеї формування регулярної армії на основі всезагального військового обов'язку закріпленого законом "Про утворення Українського Народного Війська", про що раніше згадувалося, так як взамін кадровий, професійний армії, впроваджувався міліцейський спосіб розбудови власних Збройних Сил. Законодавчо закріплені концепції розбудови війська стали на певний час доктриною військового будівництва УНР і передбачали для оборони від зовнішнього ворога організацію народного війська (народної міліції), яке мало негайно комплектуватись за територіальним принципом з інструкторів, що об'єднувалися у повітах та губерніях в окремі частини: сотні, курені, полки, дивізії та корпуси тощо. Така організація інструкторів після військової підготовки повинна за короткий час вишколити для даної місцевості народну міліцію, при обов'язковій демобілізації існуючих військових частин. Територія держави розділялась на три військові округи: Київський, Харківський та Одеський, які формували три однойменні кадрові інструкторські корпуси відповідно до округ, але реалізувати цей план не дали змоги бойові дії. Український уряд, нехтуючи розбудовою регулярної армії, намагався обґрунтувати свою помилкову політичну позицію, прагненням ліквідувати стихійну демобілізацію та безладдя у війську, за словами військового генерального секретаря М.Порша – врятувати армію, який вбачав єдиний вихід з існуючого становища тільки прийняттям і реалізацією даного закону про військово [11, с. 88–91; 3, с.374].

Таким чином військово будівництво в зазначений період набувало достатнього розвитку і мало мету перейти до наступного етапу формування регулярних збройних сил, які б надійно забезпечили розвиток української держави.

Література:

1. Голубко В. Армія Української Народної Республіки 1917-1918. Утворення та боротьба за державу. – Львів: Кальварія, 1997.
2. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття...-К.: Либідь, 1993.
3. Дорошенко Д. Історія України. 1917-1923рр.
4. Історія Української РСР.-К., 1984.-Т.5.
5. Конституційні акти України. 1917 – 1920. Невідомі конституції України. –К.: 1992.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2.- К.: Либідь, 1993.
7. Стефанів З., Українські Збройні Сили.-1917-1921рр. Ч.1. Доба Центральної Ради і Гетьманату.- Мюнхен: Вид. Український Комбатант, 1947р.
8. Тищик Б., Вівчаренко О. Українська Народна Республіка.
9. Удовиченко О.І. Україна у війні за державність/ Історія організації і бойових дій Українських Збройних Сил 1917-1921 рр.- К.: Україна, 1995.

10. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. У двох томах.
11. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. У двох томах.
12. Центральної державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВОУ). – Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 15, 21, 22, 23, 31, 32.
13. ЦДАВОУ.- Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 1а. – Арк. 2, 4, 5, 8, 29, 3019, 25, 287, 11, 12.
14. ЦДАВОУ. - Ф. 1076. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2
15. ЦДАВОУ. – Ф. 1076. – Оп. 2. – Спр. 1. – Арк. 90.
16. Ereignisse der Ukraine 1914–1922 Philadelphia, 1967.Vol.II.(текст сповідного договору на С.212-221).

Михайлюк В.

викладач кафедри теорії та історії держави і права Тернопільського національного економічного університету юридичний факультет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У 1917-1921 РОКАХ

Очевидно, що саме існування держави, не говорячи про достаток та статус на світовій арені, у значній мірі залежить від її готовності бути учасником міжнародних відносин та ступеня їх правового регулювання національними правовими засобами. Про це переконливо свідчать сучасні процеси глобалізації та світової інтеграції, створення масштабних міждержавних союзів. Так діяльність ґрунтується в основному саме на міжнародних (міждержавних) договорах, пактах та інших документах. Специфіка означен процесів спонукала до створення окремої галузі знань – міжнародного права, завдання якого є регулювання суспільних відносин з метою досягнення миру та співробітництва.

Закономірно, що особливо гостро постає ця проблема в переломні періоди державотворення. Наріжним каменем тоді стає насамперед проблема вибору стратегічних векторів розвитку, процес визнання новоствореної держави іншими членами світового співтовариства та юридичне оформлення міждержавних відносин.

Однак будь-яка реформа приречена на поразку, якщо державотворчі процеси враховують позитивного, і, що не менш важливо, негативного досвіду нагромадженого попередниками. Розбудова демократичної Української

держави і, зокрема, її міжнародного законодавства навряд чи можлива без чіткого уявлення державного змагання в Україні доби революції та громадянських воєн початку ХХ ст.

Проблеми, пов'язані із державотворчою діяльністю ЦР, порушуються у дослідженнях багатьох поколінь науковців, зокрема громадських і політичних діячів даного періоду: В. Винниченка, Д. Дорошенка, В. Липинського, І. Мазепа, С. Петлюри, П. Христюка М. Шаповалова.

У працях націоналістичного спрямування Д. Андрійського, Д. Донцова, С. Коновальця, П. Мірчука, П. Полтави переважає здебільшого аналіз прорахунків у діяльності революційних державних органів, і вони фактично не визнаються такими. Цю ж історіографічну нішу займають і дослідження М. Млиновецького.

Нас же особливо зацікавили праці таких сучасних дослідників, як: І. Г. Білас, О. А. Вівчаренко, В. П. Глиняний, М. Л. Копиленко, О. Л. Копиленко, М. В. Кравчук, В. С. Кульчицький, Н. О. Лешкович, П. П. Музиченко, О. Мироненко, А. Й. Рогожин, Б. Й. Тищик А. Слосаренко, М. Томенко, А. Томенко. В доробках цих авторів подаються систематизовані відомості про першоджерела українського державотворення, деякі цікаві історичні факти.

І все-таки деякі проблеми залишаються нез'ясованими. Серед них – окремі прорахунки та недоопрацювання у роботі ЦР, Гетьманату та Директорії зокрема у галузі регулювання міжнародних правовідносин.

З огляду на це, вважаємо означену проблему актуальною.

Метою нашого дослідження стало дослідження основних закономірностей правового регулювання міжнародних відносин в Україні протягом 1917-1921 рр., а також їх аналіз у контексті сучасної правової думки.

Наукова новизна дослідження полягає в дещо неординарному підході до проблеми – спробі політико-правового осмислення діяльності українських державотворців в царині міжнародного права у 1917-1921 рр. з точки зору сучасності.

Практичне значення дослідження ґрунтується на можливості використання його результатів для вивчення державотворчих процесів на теренах України та уникнення подібних помилок сучасними законотворцями.

Якщо говорити про дипломатичне визнання УНР, то як свідчать деякі джерела, воно розпочалося ще до проголошення незалежності України. Це відбувалось внаслідок того, що ЦР (Центральна Рада) виявила схильність до США та Антанти. Значним ідеологом ЦР, на нашу думку, було те, що вона